

Apropå Backmansson

Eftermiddagen den 3 november samlades en liten skara i regn och rusk på Sandudds kyrkogård för att delta i urnsättning av Joura Langhoff (1922–2010). Joura hette egentligen Georges Alexeieff Langhoff och var son till en rysk officer som hade flytt till Finland under ryska revolutionen. Hans morfar var en av storfurstendömet Finlands sista ministerstatssekreterare August Langhoff, som också var vicekansler för Helsingfors universitet.

I slutet av andra världskriget flydde Jouras familj vidare till Sverige och när jag lärde känna honom i Stockholm hade redan 56 år förflutit sedan kriget. När vi åt lunch på stan konverserade han alltjämt på en oefterhärmlig helsingforssvenska. Han mindes ett och annat om sitt barndomshem på Kronbergsgatan och uttalade Skatudden med mycket kort a. Så gör också min mamma.

Änkan Karin Langhoff bad mig säga några ord vid graven. Jag talade om Jouras lojalitet gentemot sitt finska fosterland, hans förtjänstfulla karriär i Sverige och om hans ryska och franska släktrötter. Han var nämligen på fädernet ättling till en fransk officer som tillfångatagits i Ryssland under Napoleonkrigen. Detta och mycket annat framgår förövrigt också av Jouras familjememoarer *Återsken*, som utkom 2006.

Medan kyrkovaktmästare bökade i jorden märkte vi att Jouras gudfader, minister Carl Enckell låg begravnen mitt emot, vilket stärkte oss i förvissningen om att Joura hittat hem. När jag några veckor senare såg den imponerande Hugo Backmansson -utställningen på Amos Andersons museum kom Joura osökt i tankarna. Precis som Jouras föräldrar upplevde Backmansson det kejsrerliga Rysslands sista glansperiod med åtföljande revolution och flykt till Finland. Och eftersom han gjorde det med penseln i hand är utställningen på AA-museet en exposé över en hel epok och dess brokiga människoöden.

Backmansson blev officer från Finska kadettskolan men livnärde sig främst som arméns bataljmålare samt porträttmålare av diverse militärer och burget borgerskap i Nevastaden. Sensommaren 1898 gjorde han en resa till den nordafrikanska kusten, vars mix av färgprakt, solljus och kulturer var så överväldigande att han återvände flera gånger och där målade flera av sina bästa tavlor.

Sen kom ryska revolutionen, som tvingade Backmansson med familj att fly till de föga profitabla förhållandena i Finland. Även detta framgår av hans utställning på AA-museet. Det var som om hans färger bleknade på finskt botten och modellerna inte visste vad en god hållning innebar. Undantaget var i det avseende hans målning av Mannerheim från 1927, men symptomatiskt saknar porträttet den epokkänsla som är så stark i hans petersburgska produktion.

För Joura blev Helsingfors dock inte ett substitut för Nevastaden. Tvärtom talade han alltid vackert om vår stad. Slutligen insåg jag att hans Helsingfors omvandlats till det som S:t Petersburg varit för hans föräldrar sedan 1917. Helt enkelt något att tålmodigt längta efter.

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 25.11.2010